

BQ-5892

Seat No. _____

M. Ed. (Sem. I) Examination

May / June - 2014

Advanced Educational Psychology : CC - 102

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (૧) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. વિકલ્પો આંતરિક છે.
(૨) પ્રત્યેક વિભાગ અલગ ઉત્તરવહીમાં લખો.
(૩) અપ્રસ્તુત લખાણના ગુણ કપાશે.

વિભાગ - ૧

- ૧ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના પ્રત્યેકના ઉત્તર આશરે ૨૦
૫૦૦ શબ્દોમાં લખો :
- (૧.૧) શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનની પદ્ધતિઓ વિગતે સમજાવો.
(૧.૨) શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનનું કાર્યક્ષેત્ર અને સ્વરૂપ શિક્ષણ
વિદ્યાશાખામાં તેના મહત્ત્વ સહિત સમજાવો.
(૧.૩) હલનો પ્રણાલીયુક્ત (Systematic) સિદ્ધાંત અધ્યયન-
અધ્યાપન પ્રક્રિયા સંબંધી તેના ફલિતાર્થો સહિત સમજાવો.

- ૨ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના પ્રત્યેકના ઉત્તર આશરે ૧૦
૨૫૦ શબ્દોમાં લખો :
- (૨.૧) રોબર્ટ ગેને પ્રમાણે અધ્યયનની શરતો કઈ કઈ છે ? અધ્યયન પ્રક્રિયામાં તેનું શું મહત્ત્વ છે ?
- (૨.૨) 'વર્તનવાદી' અને 'હેતુવાદી' મનોવિજ્ઞાનની વિચારશાખાના પ્રત્યેકના ચાર મુદ્દાઓ જણાવી પ્રત્યેક વિચારશાખાના એક એક મુદ્દાને વિગતે સમજાવો.
- (૨.૩) ઉત્તેજના-પ્રતિચાર સિદ્ધાંત આધારિત અધ્યયન સંબંધી કોઈ પણ એક શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનનો પ્રયોગ સમજાવો.

- ૩ નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો : ૫
- (૩.૧) 'વર્તનના અભ્યાસ'ને શા માટે વૈજ્ઞાનિક અભ્યાસ ગણવામાં આવે છે ?
- (૩.૨) પીયાજે પ્રમાણે નક્કર ક્રિયાગત સોપાન એટલે શું ?
- (૩.૩) અધ્યયન તત્પરતા માટેના કોઈ પણ બે પરિબળો જણાવો.
- (૩.૪) થોર્નડાઈક જણાવે છે તે પ્રમાણે વર્તન સુધારણા માટેના અભિપ્રેરણાત્મક અનુમોદનના ત્રણ મુદ્દા જણાવો.
- (૩.૫) અધ્યયનમાં 'જોડાણવાદ' સમજાવતું એક ઉદાહરણ લખો.

વિભાગ - ૨

- ૪ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના પ્રત્યેકના ઉત્તર આશરે ૨૦
૫૦૦ શબ્દોમાં લખો :
- (૪.૧) કુર્ટ લેવીનનો ક્ષેત્ર સિદ્ધાંત વિગતે સમજાવો.
- (૪.૨) કોહલર અને વર્ધામરના સમગ્રતાલક્ષી બોધાત્મક સિદ્ધાંતની સમજૂતી આપો (મુખ્ય મુદ્દાઓ અપેક્ષિત છે)
- (૪.૩) 'બુદ્ધિ' અને 'અભિપ્રેરણા' અધ્યયનના સહસંબંધકો છે તે ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.

૫ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના પ્રત્યેકના ઉત્તર આશરે
૨૫૦ શબ્દોમાં લખો :

૧૦

- (૫.૧) અધ્યયન સંક્રમણ એટલે શું ? અધ્યયન સંક્રમણનો કોઈ પણ એક સિદ્ધાંત સમજાવો.
- (૫.૨) પ્રત્યક્ષીકરણ એટલે શું ? ‘પ્રત્યક્ષીકરણ’ અને ‘અભિયોગ્યતા’ને અધ્યયનના સહસંબંધકો તરીકે સમજાવો.
- (૫.૩) બ્લુમની ટેક્ષોનોમી - વર્ગીકરણ પ્રમાણે મુખ્ય હેતુઓ જણાવી અધ્યાપન પ્રક્રિયાનું સ્વરૂપ સમજાવો.

૬ નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો :

૫

- (૬.૧) અધ્યયન સંક્રમણને સહાયભૂત કોઈ પણ બે શરતો જણાવો.
- (૬.૨) સારી અધ્યાપન-અધ્યયન સામગ્રીના કોઈ પણ બે લક્ષણો જણાવો.
- (૬.૩) માઈક્રોટીચીંગ પદ્ધતિ છે કે અભિગમ ? તમારા ઉત્તર અંગે સ્પષ્ટતા આપો.
- (૬.૪) તમને ગમે તે એકમ પસંદ કરી એ એકમને ધ્યાનમાં લઈ ‘સમજ’ ‘જ્ઞાનનો ઉપયોગ’ અને ‘કૌશલ્ય’ સંબંધી એક એક વિશિષ્ટ હેતુ લખો.
- (૬.૫) બી. એફ. સ્કીનરે કરેલા પ્રયોગના સિદ્ધાંતનું નામ લખો.

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) All questions are compulsory. Options are internal.
- (2) Answer to the each section should be written in separate answer book.
- (3) Marks will be deducted of irrelevant matter.

SECTION - I

1 Answer any two of the following questions in **20**
about 500 words each :

- (1.1) Explain in detail the Methods of Educational Psychology.
- (1.2) Explain scope and nature of Educational Psychology along with its importance in Education Faculty.
- (1.3) Explain Hull's systematic theory along with its Psychological implications in 'Teaching-Learning' process.

2 Answer any two of the following questions in **10**
about 250 words each :

- (2.1) What are the Gagne's conditions of learning ?
What is its importance in learning process.

(2.2) Mention any four important points of Behaviouristic and Hormic schools of Psychology and explain any one point of each theory.

(2.3) Explain any one Psychological experiment under Stimulus - Response theories of learning.

3 Answer following questions in brief : **5**

(3.1) Why 'behaviour study' is considered as scientific study ?

(3.2) What is concrete operant stage according to Piaget ?

(3.3) Mention any two readiness factors for learning ?

(3.4) What are any three points given by Thorndike for modification of behaviour, as motivational support ?

(3.5) Give an example of connectionism in learning.

SECTION - II

4 Answer any two of the following questions in **20**
about 500 words each :

(4.1) Explain in detail Kurt Levin's Field theory.

(4.2) Explain the Gestalt Cognitive theory of learning given by Kohler and Wertheimer (only main points are expected).

(4.3) Explain 'Intelligence' and 'Motivation' as correlates of learning with illustration.

5 Answer any two of the following questions in about 250 words each : **10**

(5.1) What is transfer of learning ? Explain any one theory of transfer of learning.

(5.2) What is Perception ? Explain Perception and Aptitudes as correlates of learning.

(5.3) Explain the nature of teaching process along with the main objectives given in Bloom's taxonomy.

6 Answer the following questions in brief : **5**

(6.1) Mention any two conditions of facilitating transfer ?

(6.2) Mention any two characteristics of a good teaching-learning material.

(6.3) Is micro teaching is a method or an approach ? Clarify your answer.

- (6.4) Write any three specific objectives in terms of 'understanding', 'application of knowledge', and 'Skill' of the unit of your choice.
- (6.5) Name the principle of the experiment of learning by B. F. Skinner.
-